

Ing. Josef J a n o š e c , CSc.

Tenký led veřejné soutěže v obranném výzkumu

Obranný výzkum v podmínkách České republiky vstupuje postupně do nových situací, které nemusel v předchozích letech řešit, jimiž se nezabýval anebo je ponechával v obecné poloze bez konkrétních představ o způsobu jejich praktického uplatnění. Do kategorie takových situací a pojmů patří veřejná soutěž.

Jestliže používám pojem obranný výzkum, „zživotňuji“ jej tím, že mu dávám obecné vlastnosti člověka, který má schopnost získávat znalosti a být si vědom toho, co koná. Mám na mysli zejména aktivní jednotlivce, kteří tuto oblast svou činností naplňují. Jsou to *na jedné straně* představitelé tvůrčího potenciálu, tedy těch, kteří jsou schopni vymyslet něco, co snese kritéria vědy, výzkumu, vývoje, a to od řadových pracovníků po vedoucí řešitelských skupin, týmů a koordinátory výzkumu, *na straně druhé* představitelé managementu od úrovně organizací po řízení oblasti na úrovni resortu obrany a státu. *Na třetí straně* jsou v obranném výzkumu nepřehlédnutelní ti, kteří výzkum všestranně zabezpečují, např. vědeckými informacemi, financemi, materiálem, technikou, technickou podporou, personálem, péčí o laboratoře, budovy, objekty, utajení, administrativu ap. Specifickou *čtvrtou stranu* zaplňují uživatelé obranného výzkumu, jež jsou rovněž jeho objednateli a vyhodnocovateli úspěšnosti dosažených výsledků.

Nový jev, kterým v podmínkách obranného výzkumu České republiky kategorie veřejné soutěže bez jakýchkoliv pochybností skutečně je, by měly pochopit a vstřebat všechny zúčastněné strany. Přitom je ale nezbytné sdělit něco navíc, aby výsledné resumé jednotlivce, které bude mnohdy ztotožněno s pozicí odpovídající jeho funkci, tedy i vyjadřovat názor organizace, bylo objektivní, nesvázané a pomohlo obrannému výzkumu jako celku.

Cílem příspěvku je analyzovat institut veřejné soutěže z pohledu zákonných pravidel, ukázat na specifika obranného výzkumu a v syntéze vyjádřit názor na míru vzájemné slučitelnosti.

Jaký proces dokumentuje veřejná soutěž

V demokratické společnosti jsou předmětem společenské kontroly postupy zacházení se státními prostředky. Ty jsou vždy vytvářeny na základě příspěvků daňových poplatníků. Státní rozpočet je schvalován zákonem na každý rok a vyčleňuje prostředky i pro resort obrany. Každá rozumná společnost a její státní orgány v současné době ví, že rozpočet musí postavit tak, aby umožnil rozšířenou reprodukci ve všech oblastech státem regulovaného života. Prostá reprodukce znamená jen stagnaci, udržování základních životních funkcí, pouhé provozování společnosti bez výhledu do budoucnosti. Základním předpokladem zkvalitňování života je výzkum a vývoj, investice do vzdělání, kultury a

zdraví obyvatel. Proto bývá v rozpočtu stanovována i částka, jejíž užití je vázáno na řešení problémů vědy, výzkumu a vývoje.

Nebudeme si nic nalhávat. *Předmětem soutěže*, kterou ve výchozím obecném pojetí vypíše jakýkoliv stát, **jsou peníze** ze společné státní pokladny, určené obecně **pro podporu žádaného výzkumu**. Tento výzkum má nějakým směrem posunout buď úroveň poznání společnosti, nebo konkrétní obory, materiály, technologie, jež ve svém důsledku napomohou státní správě nebo společnosti.

Prostředky vyčleňované na výzkum však není možné posuzovat stejným způsobem jako prostředky na nákup hotových výrobků, jako na běžnou akvizici ve prospěch státní správy. Stát neobjednává konkrétní automobily, výpočetní techniku nebo přesně vážené množství potravin. Stát prostřednictvím svých systémových orgánů a kontrolovatelného mechanismu činností hledá vhodného řešitele „fuzzy & random“ (neurčitých a náhodných) problémů, jejichž výsledkem může být i konstatování: „Tudy cesta nevede.“ Stanovení nákladů takovýchto zakázek, obzvláště při badatelském výzkumu, není možné v počáteční etapě odpovědně uzavřít s rozumnou přesností.

Jedním z osvědčených postupů, je-li známo téma programu nebo projektu a existuje-li možnost poměrně jasného zadání cílů řešení, je využití institutu veřejné soutěže. Jde o formu, která je z pohledu nepřítele byrokracie „alibistickou náhražkou vlastního rozhodnutí“. Místo odborné kvalifikace při výběru vhodného řešitele je správním aparátem přesunuta odpovědnost rozhodnutí na hodnotitelský orgán, jenž na základě stanovených kritérií skutečně autorizovaný výběr nositele projektu. Z hlediska zastánce byrokracie je tímto postupem „zamezeno napadání správních orgánů z protekcionismu, prosazování parciálních zájmů nebo korupce“, proběhne-li vše podle předepsaných a zveřejněných pravidel. Ve skutečnosti bude vždy vítězit nalezení rovnováhy mezi krajními polohami.

Tím, že státní rozpočet vyčleňuje prostředky, současně uznává potřebu státní podpory vědy, výzkumu a vývoje. Může zastávat pozici „wait“, to je vyčkávat, co se z investovaných prostředků zrodí, nebo „expect“, to je očekávat splnění představ, zadání, které byly s poskytnutím prostředků vázány.

Soutěž je ze sémantického hlediska úsilí o předstížení druhých, o dosažení úspěchu a rovněž je organizací takového úsilí. Organizování je vždy spojeno s vypsáním soutěžních podmínek. **Veřejná soutěž** je specifickou formou soutěže, při které je nabídnuta účast neurčitým soutěžícím.

O soutěži má smysl diskutovat, jsou-li alespoň dva soutěžící, jež podali přihlášku. Pak vzniká soutěžní prostředí, které charakterizuje určitá konkurence a trh. Vedle řady výhod jsou tyto stavy spojeny i se zápornými jevy. Patří k nim snaha získat v předstihu informace o konkurenčních přihláškách a nabídkách, ovlivňování těch, kteří budou rozhodovat o výsledku soutěže. Proto bývá součástí mechanismu **zásada vytvoření podmínek pro zabezpečení průhlednosti postupu soutěže** s vyloučením diskriminace, protekce a s minimalizací možnosti pletich nebo korupce. Tyto otázky bývají zohledněny v zákonných postizích. Tak například právní řád České republiky pamatuje na tyto případy a zahrnuje v trestním zákoníku pletichy proti veřejné soutěži i paragrafy proti úplatkářství.

Veškeré činnosti, jež jsou spojeny s veřejnou soutěží, jsou rovněž věcí morálky. I když jsou naše současné právní předpisy pro tuto činnost (v úpravě obvyklé ve vyspělých státech) navázány na Směrnice Evropského společenství a na dohodu GATT o vládních zakázkách, soutěže měly, mají a budou mít své specifické průběhy.

I. Identifikace projektu

1. Název programu (označení a název podle přehledu programů).
2. Název projektu (označení a název podle témat u vyhlášovatele).
3. Výsledek řešení projektu (typ výsledku).
4. Celková doba řešení.
5. Celkové náklady na řešení.
6. Požadovaná výše účelové finanční podpory od MO ČR.
7. Náklady na řešení v soutěžním roce.
8. Požadovaná výše účelové finanční podpory od MO ČR v soutěžním roce.
9. Požadavek podpory z jiných zdrojů (ano / ne - výše a zdroj).
10. Předpokládání spoluřešitelé.

II. Identifikace navrhovatele

1. Jméno nebo název a adresa navrhovatele (PSC, telefon, fax).
2. Druh navrhovatele (P = právnická osoba s výjimkou PO a RO, R = rozpočtová organizace, K = příspěvková organizace, F = fyzická osoba).
3. Identifikační číslo navrhovatele (IČO u P, R, K a vlastní IČO u F).
4. Bankovní spojení navrhovatele.
5. Statutární zástupce navrhovatele (u F rodné číslo).
6. Předmět činnosti navrhovatele.
7. Kontaktní osoba (manažer projektu): jméno, adresa, telefon, fax, E-mail.
8. Souhlasím/Nesouhlasím s tím, aby byl návrh projektu uplatňován také v jiných domácích nebo mezinárodních podpůrných programech.
9. Datum a podpis odpovědného zástupce navrhovatele.

III. Návrh projektu

1. Charakteristika řešeného problému: stručný popis problému, předmět řešení, výchozí stav, výchozí podmínky a omezující údaje pro řešení.
2. Úroveň řešení problému ve vyspělých zemích.
3. Cíl projektu.
4. Způsob řešení.
5. Předpokládaný způsob realizace výsledků projektu a jeho uživatelé.
6. Očekávané výsledky řešení a jejich přínos pro teorii a praxi obrany státu.
7. Časový postup řešení.
8. Předpokládání spoluřešitelé a jejich podíl na řešení.
9. Způsob užití účelových finančních prostředků.
10. Předpoklady úspěšného řešení.
11. Rizika řešení problému.
12. Doplnující údaje.

Obr. 1: Osnova přihlášky projektu do veřejné soutěže

Výsledkem soutěže je uzavření smlouvy, která ukončuje etapu rozhodování o nositeli projektu. Veřejná soutěž je tedy etapou, která může objektivizovat proces rozhodování o použití prostředků ze státního rozpočtu na podporu vědy a výzkumu.

Specifika soutěže v obranném výzkumu

Soutěž v oblasti obranného výzkumu je vypisována na získání účelové finanční podpory pro řešení výzkumných etap projektů. Běžné je rovněž vypisování soutěže pro tvorbu přehledů témat programů nebo projektů. Je to přípravná etapa, jejímž výsledkem je zařazení tématu navrhovatelů do oficiálních podkladů pro soutěž o prostředky.

Základem soutěže je proces hodnocení, ve kterém se porovnává *u tématu*, zda námět odpovídá obecným potřebám rozvoje obranného výzkumu, a tedy resortu obrany a potřebám (vojenské nebo nevojenské) bezpečnosti státu; *u návrhu projektů*, zda záměr řešení naplňuje program, navrhovatel záruky kvalitního a odpovědného řešení a hospodárného využití účelových prostředků.

Ve vyspělém světě je naprosto běžné rozlišovat **dvě základní složky podpory oblasti výzkumu a vývoje:** složku institucionálního financování a složku účelové finanční podpory.

Institucionální financování je vztaheno výhradně k právníkům osobám, tedy k organizacím, jejich laboratorní, stavebně-ubytovací, materiální a jiné podpoře z úrovně státního rozpočtu, ať již je organizace pouze výzkumná, nebo provozuje i jiné činnosti (vysoké školy, zkušební ústavy, výrobní organizace). Tyto prostředky jsou vyčleněny k vytvoření obecných podmínek pro rozvoj výzkumu a vývoje.

Účelové prostředky (účelová finanční podpora) jsou směřovány **výlučně na konkrétní projekty a pro konkrétní úkoly**, aby umožnily překonat ty etapy řešení, ve kterých vyžaduje úkol něco navíc (měřicí přístroje, nákup studií, analýz, dílčích řešení, služeb). Účelové prostředky mohou být podle rozsahu úkolu určeny pro právníké, ale i fyzické osoby.

Specifika soutěže v obranném výzkumu spočívají ve zvláštnosti vojenských oborů, v omezeném množství potenciálních nositelů projektů, v potřebě dodržování ochrany utajovaných skutečností, v omezeních při publikování výsledků a rovněž ve zvláštním režimu soutěžního prostředí. Finanční prostředky ve spojení s problematikou obrany mají zvláštní postavení. Mnohdy jsou plněny úkoly, které jsou nezbytné, a to za každou cenu. Procedury soutěže, jež vyplývají z právního řádu, jsou nepružné, zdoluhavé a archaické. Když zadavatel ví, co potřebuje vyřešit, kdo je toho schopen a za jak dlouho, pak je hrazení nákladů na soutěž více mrháním rozpočtových prostředků než racionální etapou při postupu k dosažení cílů obranného výzkumu.

Mechanismus soutěže v resortu Ministerstva obrany ČR

Ministerstvo obrany České republiky je vyhlášovatelem veřejné soutěže o poskytnutí účelové finanční podpory na řešení projektů obranného výzkumu v souladu s § 6 zákona č. 1/1995 Sb., o státní podpoře výzkumu a vývoje, kterým byl změněn a doplněn zákon č. 300/1992 Sb. (úplné znění bylo vyhlášeno pod č. 2/1995 Sb.). Pro státní rozpočet,

zákonů a smluvní vztahy s nositeli projektů je MO rovněž zadavatel. Činnost ve veřejné soutěži dále vychází ze **Zásad vlády ČR pro oblast výzkumu a vývoje** (usnesení vlády ČR č. 282 ze dne 25. 5. 1994), z **Pravidel pro poskytování účelových finančních prostředků ze státního rozpočtu na podporu projektů výzkumu a vývoje** (usnesení vlády ČR č. 27 ze dne 3. 1. 1996). Dále se opírá o neopomenutelnou část (§ 281 - 288) zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, o aplikovatelné mechanismy ze zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek a o další právní úpravy, vnitroresortní předpisy, směrnice a zásady projednané RRMOPV (Radou resortu Ministerstva obrany pro obranný výzkum). Podle § 1, odst. 2, pís. a) zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek se na poskytování podpory tento zákon nevztahuje.

Předmětem soutěže jsou projekty, které vytvářejí parciální řešení programů obranného výzkumu. Konkrétní témata projektů, jež dekomponují programy, budou při aplikaci ustanovení zákona č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství ve znění pozdějších předpisů, nabídnuta soutěžícím (právníkům, výjimečně fyzickým osobám, trvale působícím nebo žijícím na území České republiky) až po jejich prokázání odborné způsobilosti a záruk existence v roce poskytování účelové podpory (obr. 2). Jednotlivé návrhy projektů nemusí nutně zahrnovat celou šíři zadaného tématu. Doba řešení projektu nesmí přesáhnout 3 roky.

Finanční podpora vybraných projektů bude poskytnuta z rozpočtové kapitoly Ministerstva obrany ČR, vyčleněné pro obranný výzkum formou financování činnosti příspěvkových a rozpočtových organizací nebo účelové finanční dotace na základě smlouvy mezi navrhovatelem projektu a vyhlášovatelem - MO ČR. Smlouva bude připravena po „předjednání“ s vítěznými navrhovateli na základě zadání a záměru řešení projektu nebo jeho části.

V případě víceletých projektů bude uzavřena smlouva na celé řešení s tím, že finanční prostředky budou upravovány dodatkem ke smlouvě pro každý fiskální rok. Nevznikne tak automatický nárok na podporu v dalších letech. K tomu bude organizována procedura hodnocení dílčích výsledků, přehodnocení potřeb řešení a disponibilních finančních prostředků. Víceleté projekty obranného výzkumu, které byly zahájeny před soutěžním rokem a jejichž řešení bylo v Centrální evidenci projektů (CEP) předpokládáno v dalších letech (předcházející projekty), nevyžadují podání nové přihlášky.

Navrhovatelé zpravidla nemají nárok na náhradu nákladů spojených s účastí na soutěži. Inzerci v denním tisku a náklady spojené s hodnocením soutěže hradí vyhlášovatel.

Přihláška do veřejné soutěže o poskytnutí finanční podpory na řešení projektu obranného výzkumu je uplatňována písemně v českém jazyce a ve dvou krocích:

1. *Do stanoveného termínu* se zájemci mohou seznámit s tématy projektů k jednotlivým programům, které jsou evidovány a vystavovány u vyhlášovatele, jestliže prokáží odbornou způsobilost a záruky existence po dobu poskytnutí podpory.
2. *Do data uzávěrky pro přijímání přihlášek* - soutěžící zašlou nebo osobně doručí přihlášku vyplněnou podle osnovy uvedené ve vyhlášení soutěže (obr. 1) v několika výtiscích na adresu vyhlášovatele. Do uzávěrky zpravidla mohou soutěžící upravovat obsah podané přihlášky.

Vyhlášovatel potvrdí dopisem převzetí přihlášky do soutěže a současně oznámí evidenční označení návrhu projektu.

Do soutěže nebudou zahrnuty:

- * přihlášky zaslané po datu uzávěrky nebo jiným způsobem (faxem), než je stanoveno v podmínkách soutěže,
- * ty návrhy, které nebudou splňovat formální náležitosti podle podmínek soutěže (obr. 1),
- * návrhy soutěžících, kteří neprokázali odbornou způsobilost,
- * návrhy, jejichž obsah nesplňuje seznam témat evidovaný u vyhlášovatele, vyhlášovatel si však vyhrazuje právo ve výjimečných případech na základě doporučení potenciálního uživatele seznam témat doplnit,
- * návrhy, jejichž požadavky na účelovou finanční podporu výrazně přesahují možnosti vyhlášovatele a ani po ověření není navrhovatel ochoten výši prostředků snížit.

I. Program(y), o jejichž projekty a účelovou finanční podporu se bude právnická nebo fyzická osoba ucházet:

II. Prokázání odborné způsobilosti:

A - Fyzické osoby:

Jméno, příjmení, tituly.

Adresa.

Zaměstnání, zaměstnavatel.

Přehled dokladů o odborné kvalifikaci.

Nejvýznačnější výsledky vědecké, výzkumné, pedagogické nebo pracovní činnosti, které přesvědčivě dokumentují schopnost podílet se na řešení projektů v rámci programu (např. seznam vybraných publikací, členství v řešitelských týmech...)

B - Právnické osoby:

Název a adresa.

Výčet nejvýznačnějších odborníků, kteří by měli garantovat úspěšné řešení témat spojených s cíli programu.

Nejvýznačnější výsledky vědecké, výzkumné, pedagogické nebo pracovní činnosti, které přesvědčivě dokumentují schopnost podílet se na řešení projektů v rámci programu (např. seznam vybraných publikací, přehled významných projektů...)

Statut nebo působnost právnické osoby, jen tehdy, není-li veřejně znám (např. není potřeba u vysokých škol nebo známých výzkumných institucí).

III. Záruky existence soutěžícího po dobu poskytnutí účelové finanční podpory:

A - Fyzické osoby: Ne. Bude zahrnuto až do sankční části smlouvy.

B - Právnické osoby: Prohlášení zřizovatele u právnických osob, které byly zřizovatelem založeny. Ručení jiných právnických osob, s nimiž bude možné řešit závazkové vztahy.

Obr. 2: Prokázání odborné způsobilosti a záruk existence po dobu poskytnutí účelové finanční podpory (obsah dokumentu)

Výběr nejvhodnějších z předložených návrhů projektů uskuteční vyhlášovatel jednokolově na základě doporučení hodnotitelských komisí nebo nezávislých expertů do předem oznámeného termínu. Nebudou-li návrhy naplňovat cíle projektu, vyhlášovatel může odmítnout všechny soutěžící návrhy. O výsledcích soutěže k jednotlivým projektům nebo jejich částem bude vyhlášovatel písemně informovat kontaktní osobu. Důvody odmítnutí podpory budou sdělovány. Vyhlášovatel může upravit výši podpory projektu při uzavírání smlouvy. Jestliže vybraný soutěžící s úpravou nesouhlasí, smlouva nevznikne a vyhlášovatel je oprávněn při adekvátním posunu termínu uzavřít smlouvu s dalším soutěžícím podle pořadí, nebo soutěž o konkrétní projekt zrušit.

Odst. (1), § 6, zákona č. 1/1995 Sb. podmiňuje účelové financování uskutečněním veřejné soutěže, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. To je právě případ obranného výzkumu. Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství, ve znění pozdějších předpisů, je tímto zvláštním předpisem. Při výběru pro poskytnutí účelové finanční podpory na řešení projektů obranného výzkumu musí být tato skutečnost zohledněna. Podle předmětu projektu, úrovně ochrany utajovaných skutečností a reálných potenciálních řešitelů představuje aplikace zákonných úprav **následující možné způsoby výběru:**

- a) na základě výsledků veřejné soutěže,
- b) na základě výsledků soutěže mezi oslovenými účastníky.

Veřejná soutěž je vypisována zásadně na programy a uchazeči budou se strukturou projektů seznámeni až po prokázání odborné způsobilosti a záruk existence (obr. 2), případně garance ochrany utajovaných skutečností. Je povinná pro všechny projekty, jejichž dílčím nebo souhrnným zveřejněním budou porušeny zásady ochrany utajovaných skutečností. Vyhlášení zveřejní MO ČR v denním tisku.

Soutěž mezi oslovenými účastníky je organizována na projekty, které jsou buď utajovaného charakteru, nebo existuje známý omezený počet řešitelů, u nichž je záruka úspěšného zvládnutí projektu, nebo nízkých nákladů. Oslovení účastníci jsou odborným orgánem pro obranný výzkum požádáni o vypracování návrhů na konkrétní projekty podle pravidel shodných s veřejnou soutěží.

Bez soutěže je v rozpočtovém roce poskytována účelová podpora těm projektům obranného výzkumu, které byly zahájeny před platností zákona č. 1/1995 Sb., nebo přecházejí z předchozího roku a zadavatel má zájem na jejich dokončení (tedy výběrem a soutěží již prošly, byly financovány nebo smluvně zajištěny) a současně jsou vztaženy ke konkrétním fyzickým nebo právnickým osobám, které tuto podporu vyžádaly.

Hodnocení návrhů projektů obranného výzkumu v soutěži se uskutečňuje v hodnotitelských komisích. Vyhlášovatel ustaví, zpravidla pro všechny projekty jednoho programu a nejpozději 1 den před uzavírkou pro přijímání přihlášek do soutěže, nejméně tříčlennou komisi, včetně případných náhradníků. V průběhu soutěže určí příslušný počet oponentů a požádá je o posudky (jejich osnova je na obr. 3). Členové komise ani oponenti se nesmí podílet na řešení projektů a nesmí být ze stejného pracoviště. Oponenti nejsou členy komise. Pro jednotlivé projekty mohou být členové komise vyměněni náhradníky, nebo může být komise o ně rozšířena. Složení komise včetně podpisů jejích členů bude uvedeno v průvodním listu návrhu projektu.

Po termínu uzávěrky pro přijímání přihlášek do soutěže (veřejné, mezi oslovenými účastníky) za přítomnosti nejméně dvou členů RRMOPOV budou vyhlášovatelem komisionálně překontrolovány formální náležitosti přihlášek podle podmínek soutěže. O výsledku bude zpracován protokol s výslovným uvedením vyřazených návrhů. Soutěžní návrhy budou přiděleny jednotlivým komisím. Pro každý platný návrh bude založen Průvodní list návrhu projektu.

Název projektu:

Navrhovatel projektu:

Oponent návrhu projektu:

- * jméno, adresa, telefon, fax, rodné číslo, číslo osobního dokladu, zaměstnavatel;
- * další informace umožňující posoudit kvalifikaci oponenta.

Osnova posudku návrhu projektu obranného výzkumu:

1. Posouzení navrhovatele a jeho předpokládaných spolupracovníků z hlediska pravděpodobné úspěšnosti řešení projektu.
2. Posouzení technických nebo technologických podmínek navrhovatele a jeho spolupracovníků z hlediska úspěšnosti řešení projektu.
3. Souhrnné posouzení pravděpodobnosti úspěšného řešení projektu.
4. Posouzení pravděpodobnosti úspěšné realizace výsledků řešení projektu v praxi.
5. Prohlášení oponenta, že kromě tohoto posudku není nijak účasten na návrhu nebo řešení projektu.

Obr. 3: Posudek návrhu projektu obranného výzkumu

Činnost hodnotitelské komise je následující:

- a) Jsou-li předloženy alespoň dva platné návrhy k jednomu tématu projektu. Komise se seznámí s oponentskými posudky, vyplní odpovídající část Průvodního listu návrhu projektu, stanoví pořadí návrhů k jednomu tématu, doporučí případné dopracování nebo návrh nepřijmout.
- b) Je-li k vyhlášenému projektu obranného výzkumu předložen jediný platný návrh, jsou nezbytné nejméně dva oponentské posudky a komise jej hodnotí shodně s bodem a).
- c) Není-li k vyhlášenému projektu předložen žádný návrh a jeho řešení je z hlediska potřeb bezpečnosti státu, úkolů resortu MO, efektivnosti vynaložených prostředků nebo obranného výzkumu nezbytné, komise upozorní na tuto skutečnost odborný orgán pro řízení obranného výzkumu. Ten má právo oslovit potenciálního řešitele (případně cestou jeho zřizovatele) a řešení úkolu dodatečně zajistit.

Jednotlivé komise do stanoveného termínu předají systémovému zadavateli Zprávu o činnosti a vyplněné Průvodní listy návrhů hodnocených projektů.

Hodnocení projektů obranného výzkumu při jednom návrhu se uskutečňuje:

- ◆ u nově zahajovaných projektů podle návrhu projektu jako v soutěži, jeho posouzením v komisi s větším důrazem na hodnocení oprávněnosti nákladů a na dodržení ochrany

utajovaných skutečností. Podmínky pro uzavření smlouvy jsou stejné jako při řádném průběhu soutěže.

- ◆ **u přecházejících projektů** na základě ročního hodnocení projektu, kalkulace nákladů ve financovaném roce, které jsou schváleny zadavatelem. Odborný orgán pro obranný výzkum, ve zvláštních případech po vyjádření expertního stanoviska, zařadí projekt do výběru pro poskytnutí účelové finanční podpory.

Výsledky výběru pro poskytnutí účelové finanční podpory na řešení projektů obranného výzkumu dává na vědomí RRMOPV odborný orgán pro obranný výzkum. Výsledky soutěže jsou v zákonných termínech vyhlášeny a je zahájen proces uzavírání smluv.

Odborný orgán pro obranný výzkum má právo upravit kalkulovanou výši podpory projektu bez vědomí navrhovatele. Úprava je projednávána až při přípravě smlouvy.

Po schválení výběru odborný orgán pro obranný výzkum rozepíše účelovou podporu projektů a v souladu s vnitřními pravidly resortu MO je zahájena **příprava smluv**.

- ◆ **u nově zahajovaných projektů** nebo jejich částí vypracuje zadavatel zpřesněné zadání a nositel Záměr řešení projektu, což podléhá odbornému posouzení. Smluvní strany schválí prohlášení, že zpřesněním nedošlo ke změně podmínek soutěže nebo řešení projektu. Spory řeší na základě doporučení hodnotitelské komise programu systémový zadavatel. Smlouva pro víceleté projekty bude uzavřena podle již řečených pravidel. Nevznikne-li smlouva u soutěžního projektu s více než jedním navrhovatelem, zahájí pověřené orgány přípravu smlouvy s navrhovatelem v dalším pořadí při adekvátním posunu termínů.
- ◆ **u předcházejících projektů** odborné orgány MO pověřené přípravou smluv připraví jejich dodatky nebo nové smlouvy na základě vývoje řešení, možností finanční podpory a při dodržení předchozích smluv.

Výsledkem soutěže je uzavření smlouvy mezi státem a potenciálním nositelem projektu. Soutěžící se stává nositelem až po jejím podpisu. Smlouva obsahuje všechny potřebné informace o průběhu řešení, povinnostech nositele a zadavatele (smluvních stran), o přidělení prostředků, kontrole a významných etapách projektu.

Vyhlašovatel řeší případné spory a stížnosti v souladu s platným právním řádem.

Účelová finanční podpora je poskytována vybraným projektům, jejichž nositelé předali odbornému orgánu pro obranný výzkum stanovené údaje do centrální evidence projektů (CEP) a uzavřeli se zadavatelem smlouvu o poskytnutí prostředků.

Prezentovaný mechanismus soutěže je jednou ze součástí **sekvenčního procesu činností v obranném výzkumu**, těch činností, které musí předcházet a následovat výběr nositele projektu - podílníka na účelové finanční podpoře ze státního rozpočtu. Sekvence hlavních činností je následující:

- ▲ vyhledávání a posuzování programů;
- ▲ výběr témat projektů;
- ▲ výběr pro účelovou finanční podporu projektů;
- ▲ v průběhu řešení projektu;
- ▲ po ukončení projektu;

▲ při průběhu a po ukončení programu.

* * *

Co nařizuje zákon, to je plně respektováno v postupech, které jsou připraveny pro aplikování v oblasti obranného výzkumu. Každý stát, stejně jako rozumný hráč, je z bezpečnostních důvodů povinen vytvářet jen jemu vlastní trumfy, které použije až v případě největšího ohrožení. Vzhledem k obecně známým vlastnostem lidí - ve spojitosti s únikem informací - by do hry mělo být zataženo jen nezbytné množství účastníků. Myslím si, že nikdo nepochybuje o tom, že pro bezpečnost a obranu státu je nezbytné používat vědu a výzkum. Ve specifických případech, to znamená v programech a projektech, které vytvářejí „trumfy“, je veřejná soutěž v oblasti obranného výzkumu pohybem na tenkém ledě.

To ale neznamená, že v rámci běžných problémů, jež jsou spojeny s předmětem řešení obranného výzkumu, by měly být projekty zahaleny rouškou tajemství, neprůhlednosti a z pozice daňového poplatníka nekontrolovatelnosti. Vypsání veřejné soutěže a stanovení přesných soutěžních podmínek však může významně omezit šance „outsiderů“ z jiného než známého prostředí. Pak se do soutěže o účelovou finanční podporu přihlásí jen jeden nebo žádný řešitel. A jsme opět na tenkém ledě.

Obrana státu není jen záležitostí armády. Obranný výzkum je integrální součástí oblasti výzkumu a vývoje našeho státu. Je Radou vlády České republiky pro výzkum a vývoj sledován a finančně řízen v oblasti přidělování účelových prostředků, která je vázána na předání údajů do Centrální evidence projektů. Je tedy rovněž logické, že se na interdisciplinárním výzkumu, uplatnitelném pro potřeby armády a obrany, bude podílet výzkumný potenciál celého státu, a ne jen z resortu Ministerstva obrany ČR. V některých směrech a oborech jsou vytvořeny dobré základy a zkušenosti, ale ty nemůžeme hodnotit jako dostatečné. Vzniklá nová situace, jež přináší snižování výdajů na vojenský rozpočet, se promítá do snižování vlastního výzkumného potenciálu resortu při nárůstu problémů, které by bylo vhodné výzkumně řešit. Veřejná soutěž, jejíž zvládnutí se jak na straně vyhlášovatele, tak soutěžících teprve budeme v obranném výzkumu učit, je sama o sobě tenkým ledem při zkvalitňování vztahů občanů k obraně.

Použitá literatura:

- * Zákon č. 1/1995 Sb., o státní podpoře výzkumu a vývoje;
- * Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník;
- * Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek;
- * Zásady vlády ČR pro oblast výzkumu a vývoje. Usnesení vlády ČR č. 282 ze dne 25. 5. 1994;
- * Pravidla pro poskytování účelových finančních prostředků ze státního rozpočtu na podporu projektů výzkumu a vývoje. Usnesení vlády ČR č. 27 ze dne 3. 1. 1996;
- * Eminger K., Janošec J., Klíma L.: Zásady hodnocení programů a projektů obranného výzkumu. RRMOPV, ev. č. 394/9/17, 01.1996.